

Deel III. De exegese van het Bijbelboek Spreuken.

Hoofdstuk 20c. De exegese van Spreuken 1:20-33.

De Wijsheid spreekt.

INLEIDING. In dit 23ste vers horen we hoe de Opperste Wijsheid, Jezus Christus, Zijn redenen richt tot alle mensen en in het bijzonder tot “slechten”, “spotters” en “zotten”, die in het voorgaande vers bij naam en toenaam genoemd worden. Vers 23a is dan een aansporing en de verzen 23b en c zijn dan een motivatie van het handelen van de Opperste Wijsheid. Daarna volgt in de verzen 24-33 de vrucht van deze redenen, namelijk geloof en ongeloof bij de hoorders, en de reactie van de Opperste Wijsheid daarop.

Spreuken 1:23. Keert u tot Mijn bestraffing! ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijn woorden u bekend maken.

CITATEN VANUIT DEZE STUDIE. In deze studie heb ik dit vers verschillende malen geciteerd. Daarbij ga ik voorbij aan de stijlfiguren of literaire genres zoals chiasme (pag. 58 van hoofdstuk 10a). Wel voeg ik onderstaande, voor de exegese belangrijke, opmerkingen toe. Ook komen andere citaten bij het volgende onderdeel van deze exegese terug.

1. Pagina 186 bij de exegese van Spreuken 1:4 stelt dat de apostel Paulus in zijn vermanende brieven aan de gemeenten en aan zijn medewerkers op het onderwijs van Salomo heeft teruggerepen. Dat is alleszins begrijpelijk omdat deze apostel een getrouwe leerling was van Christus en door Hem is onderwezen.

2. Pagina 386 bij de exegese van Spreuken 1:20 stelt dat de parallellen tussen de eerste rede van de Wijsheid in Spreuken 1:20-33 en de tweede rede in Spreuken 8:1-36 meer dan duidelijk zijn.

3. Pagina 410 en 416 bij de exegese van het voorafgaande vers maken helder dat het Evangelie van vrije genade tot alle mensen komt, maar dat in het bijzonder degenen, die behoren tot de categorie mensen in vers 22, de indringende en vermanende roepstem van de Opperste Wijsheid horen, opdat Hij hen door Zijn Woord en Geest leert wat de vreeze des HEEREN is. Want Hij doet niets liever dan betuigen dat Hij hen uit vrije genade wil zaligmaken op voorwaarde van geloof en bekering. Hoe kunnen zij Hem dan haten? Hoe lang zal die haat duren? Totdat ze voor eeuwig hun ogen zullen sluiten in de buitenste duisternis?

VERWIJSTEKSTEN BIJ DE KANTTEKENINGEN. Uit het geheel van de Kanttekeningen bij de Statenvertaling verwijzen zes Bijbelplaatsen naar onze tekst. We geven ze hier onder in volgorde weer.

Spreuken 1:25. *‘En gij al Mijn raad verworpen, en Mijn bestraffing niet gewild hebt.’*

Spreuken 1:30. *‘Zij hebben in Mijn raad niet bewilligd; al Mijn bestraffingen hebben zij versmaad.’*

Spreuken 15:2. *‘De tong der wijzen maakt de wetenschap goed; maar de mond der zotten stort overvloediglijk dwaasheid uit.’*

Spreuken 15:28. *‘Het hart des rechtvaardigen bedenkt zich, om te antwoorden; maar de mond der goddelozen zal overvloediglijk kwade dingen uitstorten.’*

Spreuken 29:11. *‘Een zot laat zijn gansen geest uit, maar de wijze wederhoudt dien achterwaarts.’*

Joël 2:28. *‘En daarna zal het geschieden, dat Ik Mijn Geest zal uitgieten over alle vlees, en uw zonen en uw dochteren zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen, uw jongelingen zullen gezichten zien.’*

We hebben bij dit onderdeel de volgende opmerkingen:

1. Uit bovenstaande Bijbelplaatsen uit het Bijbelboek Spreuken blijkt dat het bepaald niet aan de roepstem van de Opperste Wijsheid ligt wanneer mensen in het algemeen en “slechten”, “spotters” en “zotten” in het bijzonder niet luisteren maar dat dit hun eigen verantwoordelijkheid is en dat zijzelf om die reden alleen schuldig zijn aan het welverdiende oordeel dat hen wacht.

2. Mijn tweede opmerking gaat over de uitstorting van de Heilige Geest. Want uit onze tekst en het citaat uit Joël 2 blijkt duidelijk dat de uitstorting van de Heilige Geest in Handelingen 2

als vrucht van het volbrachte werk van Christus reeds in het Oude Testament is geprofeteerd. Dat is exegetisch van het hoogste belang.

VERTALINGEN EN TEKSTGETUIGEN. Omdat men voor de uitleg van een tekst veel kan leren van voorhanden vertalingen en filologische studie, is het goed deze, zo nodig met transcriptie, met elkaar te vergelijken en daar conclusies uit te trekken.

Biblia Hebraica	תְּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אֲבִיעָה לָכֶם רוּחִי אֲדַרְשֶׁה דְבָרֵי אֲתָכֶם:
Transcriptie	t ^{aa} s ^{jw} oe ^{bw} oe ^l etw ^{oo} k ^a cht ^y h ⁱⁿⁿ ee ^h 'b ^{iy} ' ^{aa} h l ^{aa} c ^e m r ^w oe ^{ch} iy 'w ^{oo} d ^{iy} ' ^{aa} h d ^{eb} aa ^{ra} y ètk ^è m:
Werkvertaling	Ulieden zult terugkeren tot Mijn bestraffing; zie, Ik zal Mijn Geest over ulieden uitstorten, Ik zal Mijn woorden ulieden doen kennen.
Septuaginta	καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις ἰδοὺ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον
Transcriptie	kai hupeuthunoi egenonto elegchois idou proèsomai humin emès pnoès hrèsin didaxoo de humas ton emon logon
Vertaling	En wordt overtuigd van Mijn aanspraak; zie, ik zal over u een spraak van mijn geest uitzenden en ik zal u mijn woord duidelijk maken.
Vulgata	convertimini ad correctionem meam et proferam vobis spiritum meum et ostendam verba mea
Vertaling	Wendt u tot mijn bestraffing; ik zal niet alleen mijn geest over u brengen maar ook mijn woorden openbaren.
Franse vert.	Rendez-vous à mes arguments! Voici, je veux répandre pour vous mon esprit, vous faire connaître mon message.
Vertaling	Keert u tot mijn argumenten! Zie, ik wil mijn geest op u uitstorten, u mijn boodschap bekendmaken.
Duitse vert.	Kehret euch zu meiner Strafe! Siehe, ich will euch heraussagen meinen Geist und euch meine Worte kundtun.
Vertaling	Keert u tot mijn bestraffing! Zie, ik wil over u mijn geest ronduit bevelen en u mijn woorden bekendmaken.
Engelse KJV	Turn you at my reproof: behold, I will pour out my spirit unto you, I will make known my words unto you.
Vertaling	Richt u tot mijn berisping: zie, ik zal mijn geest over u uitstorten, ik zal mijn woorden over u bekend laten maken.
American SV	Turn you at my reproof: Behold, I will pour out my spirit upon you; I will make known my words unto you.
Vertaling	Richt u tot mijn berisping: zie, ik zal mijn geest over u uitstorten, ik zal mijn woorden over u bekend laten maken.
Geneva Bible	(Turne you at my correction: loe, I will powre out my mind vnto you, and make you vnderstand my wordes)
Vertaling	(Keert u tot mijn berisping: zie, ik zal mijn geest over u uitstorten en mijn woorden u doen verstaan.)
Statenvertaling	Keert u tot Mijn bestraffing; ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijn woorden u bekend maken.
Herziene SV	Keert u zich tot Mijn bestraffing, zie, Ik zal Mijn Geest over u uitstorten, Mijn woorden u bekendmaken.
Nieuwe Vert.	Keert u tot mijn vermaning! Zie, ik wil mijn geest voor u uitstorten, u mijn woorden bekendmaken.
Leidse vertaling	Indien gij u wendt tot mijn terechtwijzing, ga ik mijn geest voor u uitstorten, u mijn woorden bekendmaken.
Nw. Bijbelvert.	Luister, neem mijn berispingen ter harte, dan stort ik mijn geest over je uit, dan laat ik je delen in mijn wijsheid.

Het Boek	Laat mijn vermaning een les voor u zijn. Want ik zal u laten zien wat ik wil en wat ik denk. Als verfrissend water stromen mijn woorden u tegemoet.
Naardense BV	Keert ge naar mijn bestraffing om, zie, dan giet ik mijn geest over u uit,-en maak ik u mijn woorden bekend;
Willibrord vert.	Als jij aan mijn vermaning weer aandacht schenkt, dan zal ik mijn geest aan u openbaren en u mijn woorden mededelen.

Bij deze vertalingen heb ik de volgende opmerkingen:

1. Het tekstkritisch apparaat van Biblia Hebraica heeft ten aanzien van dit vers niets op te merken, zodat deze Masoretische tekst vaststaat. Wel zien we op dat, volgens de Hebreeuwse tekst, de aanspraak van de Opperste Wijsheid in het enkelvoud staat, maar dat deze aanspraak tot allen en ook tot hen, die in vers 22 in het bijzonder genoemd worden, in het meervoud staat! Met andere woorden, de aanspraak tot allen gaat van Hem alleen uit en Hij spreekt allen aan! In mijn werkvertaling komt bovenstaande tot uiting door het herhaalde “Mijn” en “Ik” en door het herhaalde “ulieden”.

2. De Septuaginta is wat mij betreft onduidelijk in haar woordkeuze waardoor ik de juiste vertaling moeilijk vind. Daarvoor heb ik onderstaande argumenten:

- Deze Griekse vertaling geeft met andere, door mij geraadpleegde, vertalingen (Vulgata; Franse Vertaling; Duitse Vertaling; drie Engelse Vertalingen zoals King James Version, American Standard Version en Geneva Bible; vijf Nederlandse Vertalingen zoals Statenvertaling, Herziene Statenvertaling, Nieuwe Vertaling, Nieuwe Bijbelvertaling en Naardense Bijbelvertaling) een imperativus of gebiedende wijs van het verbum of werkwoord weer (εγγενοντο), terwijl Biblia Hebraica een Hebreeuws imperfectum bezigt.
- Met het woord ελεγχουσ bezigt de Septuaginta net als de Franse Vertaling en Nieuwe Bijbelvertaling pluralis of meervoud, terwijl Biblia Hebraica met לתוכחתי singularis of enkelvoud weergeeft. Maar ook het omgekeerde: met het woord λογον bezigt deze vertaling net als de Franse Vertaling singularis, terwijl Biblia Hebraica met רברי pluralis weergeeft.
- Maar wat belangrijker is, met de imperativus geeft deze vertaling de indruk dat op grond van onze toewending tot de Opperste Wijsheid Deze Zijn Geest zal uitstorten, terwijl op grond van Biblia Hebraica dit bepaald niet correct is; integendeel, de Opperste Wijsheid spreekt van Zijn kant allen aan. Het is enkel genade. En op grond van die genade belooft Hij Zijn Geest uit te storten. Er komt geen enkel mensenwerk aan te pas! Zie voor de vele navolgers van deze op dit punt incorrecte vertaling alle vertalingen die genoemd zijn onder punt 2a, waarbij ik de Leidse Vertaling, Het Boek en de Willibrord Vertaling toevoeg. Met andere woorden, door de Septuaginta zijn veel vertalingen mijns inziens op het verkeerde been gezet.
- Met de woorden προησομαι en ρησιν vertaalt deze vertaling vrij vlak in tegenstelling tot Biblia Hebraica. Het woord “uitzenden” is wat anders dan “uitstorten” (אביעה).

3. Wat de Vulgata betreft, het woord “proferam” is geen juiste weergave van het Hebreeuwse אביעה. Zie ook onder 2d.

4. Het woord “arguments” in de Franse Vertaling is wat anders dan het Hebreeuwse תוכחתי. De Opperste Wijsheid bestraft hen, tot wie Hij spreekt en nog niet geluisterd hebben naar Zijn roepstem, want de zonde van het niet luisteren naar Gods stem moet bestraft worden. Het woord argumenten klinkt mij veel te vlak en te redelijk in mijn oren en beantwoordt niet aan het Hebreeuwse taaleigen. Het Hebreeuwse woord heeft een veel rijkere betekenis dan het Franse “arguments”. Het is geen redelijk alternatief waartoe Christus oproept maar een terugkeer tot allen, die zich nog altijd verzetten, naar de gehoorzaamheid aan Zijn roepstem.

5. Zie voor de Duitse Vertaling onder 2a en 2c.

6. Wat de drie Engelse Vertalingen betreft (King James Version, American Standard Version en Geneva Bible), zie onder punten 2a en 2c. Waarom de Geneva Bible onze tekst tussen haakjes plaatst, is mij niet duidelijk. De weergave van deze vertaling van “mind” in plaats van “spirit” is een vervlakking van het Hebreeuwse רוח.

7. Wat de acht Nederlandse Vertalingen betreft (Statenvertaling, Herziene Statenvertaling, Nieuwe Vertaling, Leidse Vertaling, Nieuwe Bijbelvertaling, Het Boek, Naardense Bijbelvertaling en Willibrord Vertaling) betreft, zie onder punten 2a en 2c.

- De Statenvertaling voegt het woord “overvloediglijk” aan “uitstorten van Mijn Geest” toe maar heeft geen Hebreeuwse parallel, tenzij dit woord voor het Nederlandse taalbegrip bedoeld is om het royale karakter van het Hebreeuwse “uitstorten” (אֲבִיעָה) te benadrukken.
- De Leidse Vertaling gebruikt een voorwaardelijke zin om te kennen te geven, dat de toewending naar de Opperste Wijsheid van de mens uitgaat, wat Biblia Hebraica volstrekt ontkent. Zie mijn punt 2c.
- Het Boek geeft een parafraze en heeft niets te doen met de Hebreeuwse tekst. Het bovenstaande onder 7b is erop van toepassing.
- Het bovenstaande geldt ook de Willibrord Vertaling.

Conclusie: In de door mij geraadpleegde vertalingen wordt Biblia Hebraica over het algemeen helaas niet juist weergegeven.

WOORDSTUDIE VAN- In dit onderdeel van mijn studie over dit vers geven we een filologische studie van de verschillende Hebreeuwse woorden van onze tekst en hun betekenis in verband met het Bijbelboek Spreuken.

תְּשׁוּבוּ

De eerste consonant is ת, Tau. Het vocaalteken onder deze consonant is Qameets, een aa-klank. Het schriftteken in het midden van deze consonant is Dagesj Lene om een harde uitspraak van de consonant aan te geven. De tweede consonant is ש, Sjijn. De derde consonant is ו, Waw. Het vocaalteken in het midden van deze consonant is Soereq, een oe-klank, waarbij de ו niet wordt uitgesproken. De vierde consonant is ב, Beth. De vijfde consonant is ו, Waw. Het vocaalteken in het midden van deze consonant is Soereq, een oe-klank, waarbij de ו niet wordt uitgesproken. De transcriptie is: t^{aa}sjw^{oe}bw^{oe}. De betekenis is “jullie zullen terugkeren”.

Deze woordvorm, die in het Oude Testament tienmaal voorkomt en in het Bijbelboek Spreuken alleen in onze tekst, is een werkwoordsvorm. Het woord staat in de qalvorm, imperfectum cohortativum, tweede persoon, masculinum (mannelijk) pluralis (meervoud). Het komt van het verbum שׁוּב en betekent “terugkeren” of “omkeren”. Als cohortativum is het een aansporing of uitnodiging om terug te keren met de betekenis “jullie kunnen nog terugkeren”.

Het verbum in de qalvorm betekent:

- “terugkeren” zoals in Spreuken 26:11 ‘gelijk een hond tot zijn uitpuwsel wederkeert’;
- “zich bekeren” zoals in Jeremia 3:7 ‘bekeer u tot Mij’;
- “zich afwenden van” zoals in Psalm 132:11 ‘de waarheid waarvan Hij niet wijken zal’;
- “wederkeren” zoals in Psalm 7:17 ‘zijn moeite zal op zijn hoofd wederkeren’;
- “wederkeren” zoals in Hosea 11:9 ‘Ik zal niet wederkeren om Efraïm te verderven’;
- “wederbrengen” zoals in Jesaja 52:8 ‘als de HEERE Sion wederbrengen zal’;
- “zich wenden” zoals in Psalm 85:4 ‘Gij hebt U gewend van de hittigheid Uws toorns’;
- “wederkomen” zoals in Micha 2:8 ‘wederkomende van den strijd’.

Uit al deze voorbeelden blijkt wel dat dit woord in onze tekst een oproep is om terug te keren tot de HEERE, in dit geval tot de Opperste Wijsheid, Jezus Christus. Een oproep om terug te keren van de weg van de zonde van het ongeloof aan Zijn Woord vandaan tot Hem, omdat Hij niets liever wil dan genade bewijzen aan Zijn volk.

לְתוֹכְחָתִי

De eerste consonant is ל, Lamed. Het schriftteken onder deze consonant is Sjewa Mobile, weergegeven door ^e. Het accentteken onder deze consonant naast het schriftteken is Silluq als teken van onderscheid. De tweede consonant is ת, Tau. De derde consonant is ו, Waw. Het vocaalteken boven deze consonant is Cholem, een oo-klank, waarbij de ו niet wordt uitgesproken. De vierde consonant is כ, Kaf. Het vocaalteken onder deze consonant is Patach, een a-klank. De vijfde

consonant is ן, Cheth. Het schriftteken onder deze consonant is Sjewa Quiescens, die niet wordt uitgesproken en het einde van een lettergreep aangeeft. De zesde consonant is ף, Tau. Het schriftteken in het midden van deze consonant is Dagesj Lene, die niet wordt uitgesproken maar altijd volgt op Sjewa Quiescens aan het einde van een lettergreep. Het vocaalteken onder deze consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken onder deze consonant naast het vocaalteken is 'ole wyored om de klemtoon van de lettergreep aan te geven. De zevende consonant is ך, Yod. De transcriptie is l^etw^{ook}k^{acht}i^y. De betekenis is "tot Mijn bestraffing".

Dit Nomen of naamwoord is samengesteld uit ל, l^e, als Praepositie of Voorzetsel, weer te geven door "tot". En תוכחתי, tw^{ook}k^{acht}i^y, is een Nomen femininum (vrouwelijk) singularis (enkelvoud) status constructus (een soort tweede naamval om de afhankelijkheid met het voorgaande aan te geven) met een suffix (achtervoegsel) eerste persoon singularis. Met andere woorden: de aansporing om terug te keren gaat alleen en uitsluitend van de Opperste Wijsheid uit. De bestraffing is Zijn bestraffing!

Het Nomen תוכחתי, tw^{ook}k^{acht}i^y, betekent:

a. "terechtwijzing" (als dreiging) of "tuchtiging" zoals in Psalm 73:14 '*mijn straffing is er alle morgens*'. Dit Nomen wordt ook gebruikt in Leviticus 26 en Deuteronomium 28, hoofdstukken die handelen over zegen, indien Gods volk Gods wetten en inzettingen liefheeft en doet, en vloek, indien het volk Gods wetten en inzettingen uit ongehoorzaamheid en ongeloof niet doet en andere goden nawandelt.

b. "verwijt" of "berisping", zoals in onze tekst. Het woord komt zestienmaal voor in Spreuken 1:25, 30; 3:11 ('*wees niet verdrietig over Zijn kastijding*'); 5:12; 6:23; 10:17; 12:1; 13:18; 15:5, 10, 31-32; 27:5; 29:1, 15.

Wie bovengenoemde teksten nagaat, komt tot de conclusie dat Salomo in het Bijbelboek Spreuken duidelijk maakt dat het gehoor geven aan de bestraffing of berisping van de Opperste Wijsheid door genade alleen tot zegen is voor de ziel.

הנה

De eerste consonant ה, He. Het vocaalteken onder deze consonant is Chireq, een i-klank. De tweede consonant נ, Nun. Het schriftteken in het midden van deze consonant is Dagesj Forte als teken van de verdubbeling van deze consonant. Het vocaalteken onder deze consonant is Tsere, een lange ee-klank. Het accentteken onder deze consonant is Mhuppah als teken van verbinding. De derde consonant ה, He. De transcriptie is hⁱⁿⁿe^{eh}. De betekenis is "ziet".

Het woord הנה, hinneeh, dat in het Bijbelboek Spreuken alleen in onze tekst voorkomt, is een deelwoord, dat een tussenvoegsel in een tekst aangeeft, dat de loop van een zin onderbreekt of een aanwijzend karakter heeft. In het Hebreeuws wordt het op de volgende wijze gebruikt:

a. הנה plaatst het volgende Nomen of Verbum op de voorgrond zoals in Genesis 15:17 '*en ziet, daar was een rokende oven en vurige fakkel*'.

b. הנה (meestal gevolgd door een suffix) geeft aan dat degene, die door God geroepen wordt, zich aanmeldt zoals in Jesaja 6:8 '*Zie, hier ben ik, zend mij henen*'.

c. הנה komt voor na een Nomen om dat te benadrukken zoals in Genesis 34:21 '*het land (ziet het is wijd van begrip)*'.

d. הנה komt voor na een Pronomen of Voorzetsel om er de nadruk op te leggen zoals in Genesis 17:4 '*zie, Mijn verbond is met u*'.

e. הנה benadrukt de volgende zin zoals in Genesis 1:29 '*En God zeide: Ziet, Ik heb*'.

f. הנה is een inleiding op een onverwacht nieuw moment zoals in Genesis 29:6 '*En zie, Rachel, zijn dochter, komt met de schapen*'.

g. הנה vormt een inleiding op een nadrukkelijke apodosis, dat is het tweede deel van een volzin zoals in Exodus 7:15 '*zie, hij zal uitgaan naar het water toe*'.

h. הנה komt voor na werkwoorden die een waarnemend karakter hebben zoals in Exodus 3:2 '*en hij zag, en ziet, het braambos brandde in het vuur*'.

i. הנה komt voor in een formule die uitnodigt zoals in Jeremia 21:13 '*Ziet, Ik wil aan u*'.

j. הנה komt voor in conditionele zinnen zoals in 2 Koningen 7:2 '*Zie, zo de HEERE vensteren in den hemel maakte*'.

הנה is een woord van opmerksaamheid. Met andere woorden: hier moet je opletten, want hier gebeurt iets totaal onverwachts. Want uit alle bovenstaande voorbeelden is duidelijk dat Salomo in onze tekst iets totaal nieuws benadrukt. Na vers 22 zou je verwachten dat Christus als de Opperste Wijsheid bij zoveel ongehoorzaamheid zegt: Ik zal jullie verderven! maar in plaats daarvan zegt Hij: Ik zal Mijn Geest over jullie uitstorten.

אביעה

De eerste consonant is א, Alef. Het vocaalteken onder deze consonant is Patach, een a-klank. De tweede consonant is ב, Beth. Het schriftteken in het midden van deze consonant is Dagesj Forte als verdubbelingsteken. Het vocaalteken onder deze consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken naast dit vocaalteken is Munah ter verbinding. De derde consonant is י, Yod. De vierde consonant is ע, Aijin. Het vocaalteken onder deze consonant is Qameets, een aa-klank. De vijfde consonant is ה, He. De transcriptie is 'abbîy^{aa}h. De betekenis is "ik zal uitstorten".

Dit woord is een werkwoordsvorm van de stam נבע, n^{aa}bî'. Het is een hifilvorm, imperfectum, cohortativus, eerste persoon singularis, en betekent in de hifil "profeteren", "uitstorten". Een נבעא in het Hebreeuws met bijna dezelfde klank en vorm is een profeet. De Dagesj Forte in de consonant ב is een verdubbelingsteken in die zin dat er een consonant is weggefallen of uitgestoten door Elisie, namelijk de consonant נ, Nun. Het verbum betekent letterlijk in de hifilvorm "haastig doen spreken"; "doen beroeren". Om de betekenis van dit woord duidelijker te benadrukken heeft de Statenvertaling het woord "overvloediglijk" terecht ingevoegd (te vergelijken met een fontein die overvloedig water uitstort, zie Psalm 19:2-3). Het woord komt ook voor in Spreuken 10:32; 15:2, 28; en 19:28.

לכם

De eerste consonant is ל, Lamed. Het vocaalteken onder deze consonant is Qameets, een aa-klank. De tweede consonant is כ, Kaf. Het vocaalteken onder deze consonant is Segol, een è-klank. Het accentteken naast dit vocaalteken is Munah ter verbinding. De derde consonant is ם, Slot-Mem. De transcriptie is l^{aa}k^èm. De betekenis is "over ulieden".

Het deelwoord ל, l^e, is een Praepositie of Voorzetsel en betekent "over" met suffix tweede persoon masculinum pluralis. Wie het zijn over wie de Geest wordt uitgestort, komt tot uiting in deze suffix of achtervoegsel. Met andere woorden: Deze "ulieden" zijn allen tot wie de Opperste Wijsheid spreekt en die Hij in het bijzonder heeft aangesproken in vers 22, namelijk "slechten", "spotters" en "zotten"! Vers 23 volgt niet toevallig maar met opzet op vers 22.

רוחי

De eerste consonant is ר, Resj. De tweede consonant is ו, Waw. Het vocaalteken in het midden van deze consonant is Soereq, een oe-klank, waarbij de ו niet wordt uitgesproken. De derde consonant is ח, Cheth. Het vocaalteken onder deze consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken onder deze consonant naast het vocaalteken is Atnaach als teken van onderscheid. De vierde consonant is י, Yod. De transcriptie is rw^{oe}chîy. De betekenis is "Mijn Geest".

Dit woord, dat in deze vorm alleen in het Bijbelboek Spreuken voorkomt, is een Nomen singularis status constructus met een suffix eerste persoon singularis. Bedoeld is dus de Geest van de Opperste Wijsheid. Zie voor רוח, Ruach, behalve onze tekst ook Spreuken 14:29; 15:4, 13; 16:18; 17:22, 27. Daar wordt dit woord achtereenvolgens weergegeven door "gemoed" en "geest".

De betekenis is namelijk zeer verschillend, te weten:

- "adem" zoals in Psalm 33:6 'Geest Zijnsmonds' of in Spreuken 29:11 'een zot laat zijn gansen geest uit'.
- "zucht" zoals in Spreuken 11:29 'wie zijn huis beroert, zal wind erven'.
- "wind" zoals in Spreuken 25:23 'de noordenwind verdrijft de regen' of in Jesaja 40:7 'de bloem valt af als de Geest des HEEREN daarin blaast'.
- "gezindheid" zoals in Ezechiël 11:5 'elkeen der dingen die in uw geest opklimmen'.
- "Geest van God" zoals in Genesis 1:2 'en de Geest Gods zweefde op de wateren'.
- "Heilige Geest" zoals in Psalm 51:13 'en neem Uw Heiligen Geest niet van mij'.
- "Geest der Wijsheid" zoals in Jesaja 11:2 'de Geest der wijsheid'.

Omdat de Geest in onze tekst de Geest is van de Opperste Wijsheid, naar onze overtuiging Christus, is het tevens duidelijk dat met deze Geest de Heilige Geest is bedoeld, de derde Persoon van het Drieëinig Goddelijk Wezen. Sommigen beweren dat er in het Oude Testament geen sprake is van de Heilige Geest. Maar bovenstaande teksten en onze tekst weerspreken en weerleggen deze bewering. De Geest van de Opperste Wijsheid verheerlijkt Gods welbehagen, de Persoon en het werk van Christus en wil wonen in mensenharten om Hem in te dragen als de Zaligmaker van zondaren in de weg van overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel. Zie voor de verbinding tussen רוח, Ruach, Geest, en חכמה, Chokma, Wijsheid, Exodus 31:3; Spreuken 8 en 9; en Jesaja 11:2-3.

אֲדִיעָה

De eerste consonant is א, Alef. De tweede consonant is ו, Waw. Het vocaalteken boven deze consonant is Cholem, een oo-klank, waarbij de ו niet wordt uitgesproken. De derde consonant is ד, Daleth. Het vocaalteken onder deze consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken onder deze consonant is Dchi als teken van onderscheid. De vierde consonant is י, Yod. De vijfde consonant is ע, Aijin. Het vocaalteken onder deze consonant is Qameets, een aa-klank. De zesde consonant is ה, He. De transcriptie is 'w^{oo}d'y^{aa}h. En de betekenis is "Ik zal doen kennen", "ik zal bekend maken".

Dit woord, dat in deze vorm tweemaal in het Oude Testament voorkomt waarvan eenmaal in het Bijbelboek Spreuken, is een werkwoordsvorm van de stam אֲדִיעָה, y^{aa}d^{aa}, namelijk een verbum in de hifilvorm, imperfectum, cohortativus, eerste persoon, singularis. In deze studie waren we met dit woord in een afgeleide vorm, namelijk דַּעַת, d^{aa}'at, "kennis" of "wetenschap", bekend op pag. 182-183, 185, 189, 217, 220-221, 230, 233 en 401.

De betekenis in de hifilvorm is:

- "laten weten" zoals in Spreuken 22:21 'om u bekend te maken de zekerheid'.
- "bekend maken" zoals in Spreuken 22:19 'maak ik u die heden bekend'.
- "meedelen" zoals in Deuteronomium 8:3 'opdat Hij u bekend maakte'.
- "leren" zoals in Psalm 90:12 'leer ons onze dagen tellen'.

Uit al deze Bijbelpassages merken we de ontferming en barmhartigheid van de Opperste Wijsheid op, Die niets liever wil dan ons Zijn kennis leren, opdat wij weten hoe we zalig kunnen worden door Hem. In het bekende Hoge priesterlijke gebed zegt Christus: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij hebt gezonden' (Johannes 17:3). We kunnen de eeuwige God, de Enige en Ware, alleen kennen, echt kennen, door Jezus Christus. En wanneer we het woordje "en" opvatten als een explicativum, mogen we ook zeggen dat de enige en waarachtige God Jezus Christus is, de Gezondene van de Vader.

דְּבָרַי

De eerste consonant is ד, Daleth. Het schriftteken onder deze consonant is Sjewa Mobile, die wordt weergegeven door ^e. De tweede consonant is ב, Beth. Het vocaalteken onder deze consonant is Qameets, een aa-klank. De derde consonant is ר, Resj. Het vocaalteken onder deze consonant is Patach, een a-klank. Het accentteken onder deze consonant naast het vocaalteken is Munah ter verbinding. De vierde consonant is י, Yod. De transcriptie is d^{eb}aa^{ra}y. En de betekenis is "Mijn woorden".

Dit woord, dat ook in Spreuken 4:4 voorkomt, is een Nomen masculinum pluralis in de status constructus met een suffix eerste persoon singularis van het Nomen דְּבָרַי, d^{aa}b^{ar}. Dit is een veelzijdig Nomen dat in het Oude Testament vaak voorkomt.

- "woord, bevel" zoals in Spreuken 13:13 'die het woord veracht'.
- "aangelegenheid, zaak" zoals in 1 Koningen 21:1 'Het geschiedde nu na deze dingen'.
- "zaak, ding (iets)" zoals in Amos 3:7 'De Heere HEERE zal geen ding doen'.
- "woord Gods" zoals in 1 Samuël 9:27 'ik zal u Gods Woord doen horen'.

Helaas hebben een aantal vertalingen, misschien als gevolg van de Septuaginta, dit Nomen overgezet in het enkelvoud, terwijl Biblia Hebraica heel duidelijk meervoud heeft.

אֲתַכֶּם

De eerste consonant א, Alef. Het vocaalteken onder deze consonant is Segol, een è-klank. De tweede consonant is ט, Tau. Het schriftteken onder deze consonant is Sjewa Quiescens dat niet wordt uitgesproken. De derde consonant is כ, Kaf. Het vocaalteken onder deze consonant is Segol, een è-klank. Het accentteken naast dit vocaalteken onder deze consonant is Silluq, dat gebruikt wordt bij het laatste woord van een vers, altijd in combinatie met de Sof Passuq (:), het Pausa-teken. De vierde consonant is מ, Slot-Mem, gevolgd door het Pausa-teken aan het einde van dit vers. De transcriptie is 'ètk^èm:. De betekenis is "ulieden".

Dit woord is een samenstelling van twee woorden: אט, 'èt, dat is de aanduiding van een direct object, een zogenaamde nota obiecti. En het tweede woord, ermee verbonden, מם, k^èm, is een Pronomen Suffixum, tweede persoon, masculinum pluralis. Je moet er dus geen enkelvoud van maken zoals sommige vertalingen doen.

DE SCHAT AAN SCHRIJF- TUURLIJKE KENNIS. Vanuit het geheel van de Heilige Schrift zijn onderstaande Bijbelplaatsen welke behoren bij Spreuken 1:23 in volgorde van Bijbelboek van belang. Daarbij hebben we de volgende opmerkingen.

Psalm 145:1. *'Een lofzang van David. Aleph. O mijn God, Gij Koning! ik zal U verhogen, en Uw Naam loven in eeuwigheid en altoos.'*

Spreuken 1:25. *'En gij al Mijn raad verworpen, en Mijn bestraffing niet gewild hebt.'*

Spreuken 1:30. *'Zij hebben in Mijn raad niet bewilligd; al Mijn bestraffingen hebben zij versmaad.'*

Spreuken 6:23. *'Want het gebod is een lamp, en de wet is een licht, en de bestraffingen der tucht zijn de weg des levens.'*

Spreuken 10:17. *'Het pad tot het leven is desgenen die de tucht bewaart; maar die de bestraffing verlaat, doet dwalen.'*

Spreuken 12:1. *'Wie de tucht liefheeft, die heeft de wetenschap lief; maar wie de bestraffing haat, is onvernünftig.'*

Spreuken 29:1. *'Een man, die, dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zodat er geen genezen aan zij.'*

Jesaja 32:15. *'Totdat over ons uitgegoten worde de Geest uit de hoogte; dan zal de woestijn tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbare veld zal voor een woud geacht worden.'*

Jesaja 45:8. *'Drupt, gij hemelen! van boven af, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid; en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid te zamen uitspruite; Ik, de HEERE, heb ze geschapen.'*

Jesaja 55:1-3. *'O alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk! Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoort aandachtiglijk naar Mij, en eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken, en u geven de gewisse weldadigheden van David.'*

Jesaja 55:6-7. *'Zoekt den HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekere zich tot den HEERE, zo zal Hij Zich Zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.'*

Jeremia 3:14. *'Bekeert u, gij afkerige kinderen! spreekt de HEERE, want Ik heb u getrouwd, en Ik zal u aannemen, één uit een stad, en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion.'*

Ezechiël 18:27-30. *'Maar als de goddeloze zich bekeert van zijn goddeloosheid, die hij gedaan heeft, en doet recht en gerechtigheid, die zal zijn ziel in het leven behouden; Dewijl hij toeziet, en zich bekeert van al zijn overtredingen, die hij gedaan heeft, hij zal gewisselijk leven, hij zal niet sterven. Evenwel zegt het huis Israëls: De weg des HEEREN is niet recht. Zouden Mijn wegen, o huis Israëls, niet recht zijn? Zijn niet uw wegen onrecht? Daarom zal Ik u richten, o huis Israëls! een ieder naar zijn wegen, spreekt de HEERE HEERE, keert weder, en bekeert u van al uw overtredingen, zo zal de ongerechtigheid u niet tot een aanstoot worden.'*

Ezechiël 33:11. *'Zeg tot hen: Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de HEERE HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?'*

Hosea 14:2. *'Bekeer u, o Israël! tot den HEERE, uw God, toe; want gij zijt gevallen om uw ongerechtigheid.'*

Joël 2:28. *'En daarna zal het geschieden, dat Ik Mijn Geest zal uitgieten over alle vlees, en uw zonen en uw dochteren zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen, uw jongelingen zullen gezichten zien.'*

Zacharia 12:10. *'Doch over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene.'*

Lukas 11:13. *'Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de hemelse Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?'*

Johannes 7:36-37. *'Wat is dit voor een rede, die Hij gezegd heeft: Gij zult Mij zoeken, en zult Mij niet vinden; en waar Ik ben, kunt gij niet komen? En op den laatsten dag, zijnde de grote dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke.'*

Handelingen 2:36-38. *'Zo wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls, dat God Hem tot een HEERE en Christus gemaakt heeft, namelijk dezen Jezus, Dien gij gekruist hebt. En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen mannen broeders? En Petrus zeide tot hen: Bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden; en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen.'*

Handelingen 3:19. *'Betert u dan, en bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewist worden; wanneer de tijden der verkoeling zullen gekomen zijn van het aangezicht des HEEREN.'*

Handelingen 26:20. *'Maar heb eerst dengenen, die te Damaskus waren, en te Jeruzalem, en in het gehele land van Judéa, en den heidenen verkondigd, dat zij zich zouden beteren, en tot God bekeren, werken doende der bekering waardig.'*

Openbaring 3:16-19. *'Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen. Want gij zegt: Ik ben rijk, en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt. Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt. Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik; wees dan ijverig, en bekeer u.'*

1. We merken bij de bestudering van deze vele Bijbelplaatsen op dat het woord "bestrafing" of "bestrafingen" erg belangrijk is, zeker in het Bijbelboek Spreuken en bij de profeten en hoezeer de HEERE en Zijn Zoon Jezus Christus, de Opperste Wijsheid, juist via Zijn liefelijke bestrafingen aandringt op bekering en geloof. Dit geldt ook het Nieuwe Testament voor Jezus en de apostelen.
2. In het verlengde van deze bovenstaande opmerking is tevens duidelijk dat deze bekering het werk is van God de Heilige Geest, Die door het Woord van Christus, het Woord des levens, geloof en zaligheid bekend maakt aan zondaren. Deze genade wordt in onze tekst in het bijzonder onderstreept.

UITLEG. We hebben in het bovenstaande bepaalde zaken al verduidelijkt. In onderstaande willen we het een en ander nader verklaren en benadrukken.

1. Uit bovenstaande blijkt wel dat het bepaald niet aan de roepstem van de Opperste Wijsheid ligt, indien mensen in het algemeen en "slechten", "spotters" en "zotten" in het bijzonder niet luisteren. Het is hun eigen verantwoordelijkheid. Zijzelf alleen zijn daarom schuldig aan het welverdiende oordeel dat hen wacht. God wil hun verderf niet! Ook vandaag wordt de schuld van de eeuwige verlorenheid door ongelovigen op de God van alle genade geworpen met de gedachte dat dit zou botsen met de liefde van God. Want God had toch ook kunnen verhinderen dat die dodelijke ziekte mijn moeder treft? Of die vreselijke aardbeving waarbij veel doden te betreuren zijn? Of dat ongeval? Zo zijn er legio vragen meer. Ook een kind van God kan er wel eens door worden aangevochten. Want het kwaad treft ook gelovigen. Er is niet altijd een pasklaar antwoord op. En toch ... ! Toch zeggen we dat God niet de oorzaak is van al het leed op deze wereld en persoonlijk,

hoe moeilijk dit voor ons ook kan zijn. Al weten we vanuit de Bijbel ook dat dit niet buiten God om gaat. Maar satan wil daardoor mensen van God aftrekken zoals bij Job, maar God bedoelt dit om hen naar Hem toe te trekken. Wie zal God, Die Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft om door Diens kruisdood zondaren en zondaressen met Hem te verzoenen, durven beschuldigen van onrecht?

2. Daar wijst ook het Hebreeuwse woord **הַנְּהַיָּה** op; een woord van opmerksaamheid. Met andere woorden: hier moet je goed opletten, want hier gebeurt iets totaal onverwacht. Want uit al bovenstaande voorbeelden is duidelijk dat Salomo in onze tekst iets totaal nieuws benadrukt. Na vers 22 zou je verwachten dat Christus als de Opperste Wijsheid bij zoveel ongehoorzaamheid van de door Hem aangesprokenen tot hen zegt: Ik zal jullie verderven! In plaats daarvan zegt Hij: Ik zal Mijn Geest over jullie uitstorten. Op het verrassend handelen van Christus na Zijn bestraffende woorden volgt de nadruk op de genade van Woord en Geest, die Christus bekend maakt; ingeleid door het woordje **הַנְּהַיָּה**. Het is maar een klein woordje dat je gemakkelijk overslaat maar het houdt heel veel in. Het komt dan ook 779 maal voor in het Oude Testament. Het benadrukt het karakter van de genade in onze tekst. Het is het “nochtans” van Gods ontferming jegens een zondaar die heeft ontdekt dat hij niets verdiend heeft en zich alles onwaardig heeft gemaakt, tot het kleinste slokje water toe. “Nooit werd iemand zoveel kwaads, zo veel gruwelijks vergeven”⁶⁴.

3. Ook is het opmerkelijk dat, volgens de Hebreeuwse tekst, de aanspraak van de Opperste Wijsheid tot allen en ook tot hen, die in vers 22 in het bijzonder genoemd worden, in het meervoud staat! Met andere woorden, deze aanspraak gaat van Hem alleen uit maar komt tot allen! In mijn werkvertaling heb ik dat laten zien door het herhaalde “Mijn” en “Ik” (“Mijn bestraffing”, “Ik zal uitstorten”, “Mijn Geest”, “Ik zal doen kennen” en “Mijn woorden”) en door het herhaalde “ulieden” (“ulieden zult terugkeren”, “over ulieden uitstorten” en “ulieden doen kennen”). Dit is niet enkel een filologische opmerking maar grijpt een laag dieper. Want weliswaar doet de Septuaginta, die helaas veel navolgers heeft gekregen, het voorkomen alsof op grond van onze toewending tot de Opperste Wijsheid Deze Zijn Geest zal uitstorten, maar dat is niet correct weergegeven. Op grond van Biblia Hebraica moeten we zeggen dat het enkel genade is van de kant van de Opperste Wijsheid dat Hij Zijn Heilige Geest uitstort. Daarom staat er in het Hebreeuws geen imperativus maar een imperfectum en nader een cohortativus. Er komt geen enkel mensenwerk of voorbereiding van de kant van mensen aan te pas! Christus snijdt alle menselijke uitvluchten de pas af omdat Hij het alleen gedaan heeft en omdat Hij het volmaakt heeft gedaan!

4. Mijn vierde opmerking gaat over de uitstorting van de Heilige Geest. Want uit onze tekst en het citaat uit Joël 2 blijkt heel duidelijk dat de uitstorting van de Heilige Geest in Handelingen 2 reeds in het Oude Testament is geprofeteerd en in het Nieuwe Testament is vervuld. Ook is het zonneklaar dat wij voor het werkelijk horen – en dat is in het Hebreeuws ook gehoorzamen! – de Heilige Geest nodig hebben. Die Geest is door God de Vader en God de Zoon uitgestort en wordt als vrucht van het volbrachte werk van Christus aan ware gelovigen gegeven tot geloof, wedergeboorte en bekering. Kennelijk heeft het spreken met passie van het Woord van God of profeteren alles te maken met het werk van de Heilige Geest, gelet op wat er volgt. Woord en Geest zijn ten nauwste op elkaar betrokken. En dan dient de prediking ook voluit Christusprediking te zijn. De totale genade van Christus voor een totaal verloren zondaar. Zo spreekt de Heilige Geest. Hij overtuigt een mens van zonde, gerechtigheid en oordeel dat deze voor God niet kan bestaan. Punt! Zalig als we dat mogen belijden! In die weg echter maakt de Geest ruimte bij zo’n verloren mens voor het verlossingsplan van God om hem uit enkel genade zalig te maken, want anders durven we dat niet te geloven. En zo maakt de Heilige Geest ook ruimte voor Christus in Zijn Goddelijke Persoon, in Zijn eeuwig welbehagen, in Zijn naturen, in Zijn staten en in Zijn weldaden, in Zijn komen naar deze wereld, in Zijn nederige geboorte, in Zijn bitter lijden en sterven, in Zijn gezegende opstanding, in Zijn heerlijke hemelvaart en in Zijn glorieuze wederkomst op de wolken om te oordelen de levenden en de doden. In die weg overtuigt Gods Geest een zondaar van zijn dwaasheid en duisternis in zichzelf en leert hem roepen om ware kennis (zie Spreuken 2:3 en 1 Korinthe 2:9-14).

⁶⁴ Citaat uit een gedicht dat Ds. Dammes Pierre Marie Huet, een dominee uit de negentiende eeuw heeft gemaakt naar aanleiding van een ontroerende, waar gebeurde, geschiedenis van een moordenaar, Ruurd Passchier van Dijk, die voor zijn terechtstelling tot bekering kwam en in Leeuwaren op 16 oktober 1846 tot zijn einde kwam.

Christus zo te kennen is het eeuwige leven en de zaligheid die hier in dit leven reeds genoten wordt in het geloof door Gods Geest. Zie verder Psalm 45:2; Jesaja 1:18, 43:23, 26; Jeremia 31:18-20; Mattheüs 7:7; Markus 3:5; en Filippensen 2:12-13. Maar de vraag van vers 22 blijft: hoe lang blijft u zich verzetten tegen vrije genade? Uitstel is opstand tegen God! We moeten goed weten wat we doen, als we onze rug naar de bestraffing van Christus keren en niet ons gezicht, onze schouders ophalen voor Zijn Evangelie in plaats van onze oren opendoen! We moeten goed weten wat we doen, indien we de Heilige Geest tegenstaan door onze eigen pleziertjes te volgen, welke dat ook zijn, en wegzinken in het eeuwig verderf (zie Genesis 6:3; 1 Thessalonicensen 5:19)!

TOEPASSING. Vanuit Spreuken 1:23 wijzen we op een aantal zaken bij wijze van toepassing. Veel is al in bovenstaande naar voren gebracht, zodat we er weinig aan hebben toe te voegen. Laat het Woord van de Opperste Wijsheid tot ons doordringen want dat is van levensbelang.

1. Tot op de dag van vandaag roept Christus via de mond van Zijn gaarne getrouwe dienstknechten zondaren en zondaressen door Zijn Woord en Geest met bevel van geloof en bekering (zie Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, paragrafen 3-5; hoofdstuk 2, paragrafen 5-7). Nog altijd twist de Heilige Geest met mensenkinderen. We krijgen in ons leven roepstemmen van Godswege en bestraffingen, zowel met woorden als met daden, genoeg, maar wat doen we er mee? Het Evangelie van vrije genade gaat uit en komt tot allen die het horen. De grote vraag is echter of wij er naar luisteren. Daartoe moet er een werk Gods in ons hart en leven plaats hebben, want we zijn koppig, hardleers en van onszelf uit absoluut niet geneigd om ons aan Gods Woord gewonnen te geven. Daarbij ook nog dit. Eens komt er een einde aan Gods geduld, is het niet bij ons sterven dan op de dag van Christus terugkomst. En dan? Kunnen we God ontmoeten?⁶⁵

2. Onze tekst preekt een opwekking. En voor een opwekking is aan de ene kant verootmoediging nodig. En dan niet een verootmoediging die wij organiseren maar een verootmoediging die van God komt en waarbij wij geheel en al tot een nul en een niet worden. Aan de andere kant is voor zo'n geestelijke opwekking de verkondiging van het Evangelie van Christus nodig, maar dan ook het volle Evangelie van de totale Christus zonder enige reserve. Wie allerlei opwekkingen uit het verleden nagaat, ontdekt dat ze zo zijn begonnen, al is het er maar bij één. Zo zal het ook vandaag gaan. Wie is er om verlegen? Wie bidt er om? Zalig die zich laat zaligen!

3. Bij wijze van toepassing wil ik hier mijn preek over vers 23b van Spreuken 1 afdrukken die ik op 16 juni 2019 in de Augustijnenkerk in Dordrecht gehouden heb. De Schriftlezing was: Spreuken 1:20-33. De te zingen psalmen waren: 104, verzen 17 en 18; 52, vers 7; 89, verzen 8, 14 en 20; 119, vers 86; en 96, verzen 5 en 6.

Gemeente, de tekst voor de preek op deze zondag na Pinksteren vindt u in Spreuken 1:23b, waar we u het Woord van God nogmaals lezen: *'Ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten.'* Tot zover. We bepalen u met de hulp des HEEREN bij: Pinksteren in Spreuken. Dat is ons thema.

Met Gods hulp verkondigen wij u onze tekst aan de hand van drie gedachten, namelijk:

Ten eerste: de Auteur van dit Pinksteren. Onze tekst zegt: *'Ziet, Ik zal Mijn Geest'*.

Ten tweede: de belofte van dit Pinksteren. Onze tekst zegt: *'overvloediglijk uitstorten'*.

En ten derde: de hoorders van dit Pinksteren. Onze tekst zegt: *'ulieden'*.

Dus ons thema: Pinksteren in Spreuken. Drie gedachten: de Auteur, de belofte en de hoorders van dit Pinksteren in Spreuken. Want vanavond luistert u, gemeente, naar deze bijzondere Pinksterpreek van Salomo. Maar let goed op, het is eigenlijk niet Salomo die hier preekt, al heeft hij het Bijbelboek Spreuken geschreven.

Net zo goed als het van elke dienaar van het Goddelijke Woord van vandaag geldt, dat hij het niet is die preekt, al komen de woorden Gods uit zijn mond. Het is de HEERE God Zelf Die u via de mond van Zijn dienstknechten onderwijst en u Zijn heilstem doet horen. Heb er toch erg in! Luister naar Gods stem! En gehoorzaam eraan!

Want natuurlijk geldt het niet van Salomo, dat hij zijn geest overvloedig uitstort. Neen, het is de HEERE Zelf Die dit heerlijke wonder doet. Op de Pinksterdag in Jeruzalem. Daarom ziet u

⁶⁵ Zie de indringende kostelijke preek over Spreuken 1:20-23 van Reverend Robert Murray M'Cheyne, De Bron van zaligheid, Dordrecht, 1978, pag. 7-17. Ik heb deze preek met veel zegen gelezen!

in onze tekst allemaal hoofdletters. De HEERE spreekt. In het bijzonder de HEERE Jezus Christus, de Opperste Wijsheid. Het is Zijn eerste rede in Spreuken.

Dat is echt wel waard dat jullie daarop letten, jonge vrienden in ons midden, maar ook u als ouderen. Vandaar dat onze tekst begint met het woordje 'ziet'. Het Hebreeuws betekent hier zoveel als: let op! Met alle nadruk staat het in onze tekst. Want Christus spreekt hier. Hij richt Zijn Woord tot u, jou en mij.

De Opperste Wijsheid. In het Hebreeuws staat het woord wijsheid in het meervoud. Letterlijk dus: wijsheden. Opperste Wijsheid, zo geeft onze Statenvertaling dit woord terecht weer. Immers, Hij is de Wijsheid Gods en de Kracht Gods. In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk. Hij zendt Zijn Pinkstergeest uit tot alle volken.

Wat een kracht gaat er van dit Woord uit, gemeente. Hoe overluid klinkt de stem van de opperste Wijsheid. Met stemverheffing. In de voorste der woelingen. Op de markt waar het een drukte van belang is, roept deze Opperste Wijsheid. Waar gehandeld en recht wordt gesproken. Aan de deuren der poorten.

Zo doet Christus alleen. Ook hier in Dordrecht staat Hij met uitgebreide armen. En Hij roept u en jou. *'O, alle gij dorstigen! Komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!'*

En in dat bekende Woord: *'En op de laatste dag, zijnde de grote dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke.'*

Nogmaals: *'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.'*

En nog eens: *'Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild.'* Hoor Hem roepen!

De Goddelijke Auteur van dit Pinksteren in Spreuken is dus niet zomaar iemand die roept. De Opperste Wijsheid is de HEERE der heren en de Koning der koningen. Je hoort Hem toch wel? Je laat Hem toch niet staan? Je veracht Zijn roepstem toch niet? Ziet! Hoort deze wake-up call van Christus Jezus of je gaat verloren!

Want de Opperste Wijsheid zegt in onze tekst dat Hij Zijn Geest overvloedig zal uitstorten. Over dit "overvloedig uitstorten" straks meer in onze tweede gedachte. Nu gaat het over de Goddelijke Auteur van dit Pinksteren. Christus Jezus stort Zijn Geest uit. En het zal u duidelijk zijn, gemeente dat met *'Mijn Geest'* in onze tekst de Heilige Geest is bedoeld.

Vandaar ons thema: Pinksteren in Spreuken. Ons wordt in Oudtestamentische taal inderdaad het Pinksterwonder verkondigd. Mijn Geest. De Geest van God de Vader en van God de Zoon. Christus had beloofd dat Hij de Trooster zou zenden om Zijn discipelen en allen, die Hem toebehoren, alles te leren en Zijn woorden indachtig te maken.

Dat wonder is gebeurd in Handelingen 2 op de Pinksterdag in Jeruzalem, tien dagen na de hemelvaart van de opgestane Christus. Toen waren al die 120 discipelen eendrachtig en volhardend in bidden en smeken bijeen. Biddend en smekend om de uitstorting van de Heilige Geest.

Mijn Geest. De Heilige Geest. Gemeente, de Heilige Geest is uitgestort omdat God de Vader en God de Zoon dat hebben gewild. Het is Pinksteren geworden in de hemel. En daarom werd het ook Pinksteren op aarde. En daarom wil deze zelfde Geest ook uw en jullie hart vervullen opdat wij Christus en de Vader zullen verheerlijken.

Mijn Geest. Het is dezelfde Heilige Geest Die bij de schepping van de hemel en de aarde werkzaam was toen Hij zweefde over of broedde op de wateren en toen God sprak: Daar zij licht; en daar werd licht. Het is dezelfde Heilige Geest Die het hart van de aartsvaders vulde en van Mozes om het volk van Israël door de woestijn te leiden en Die tekenen en wonderen gaf in de hemel boven en op de aarde beneden.

Het is dezelfde Heilige Geest, Die het hart van Jozua vulde om het land Kanaän op te eisen voor de HEERE en Zijn dienst. Dezelfde Heilige Geest, Die de harten van priesters, profeten en koningen vulde om goed te spreken van de HEERE en Zijn dienst en te waarschuwen tegen de zonde.

Dezelfde Heilige Geest, Die Salomo's hart, ondanks zijn zonde, vulde om wijs te worden tot zaligheid en hem vol maakte met de Heilige Geest waarvan ook onze tekst getuigt. Om

vaders en moeders, jongens en meisjes, in de vreeze des HEEREN te onderwijzen in de weg er zaligheid en in het dagelijks vernieuwde leven voor God.

Zeg eens, gemeente, kent u en kennen jullie daar ook iets van? Dat de Heilige Geest ook uw en jullie harten heeft vervuld waardoor we voorgoed bedorven zijn voor de zonde en het onze begeerte is elke dag voor God te leven. Hem te bidden: HEERE, wat wilt U dat ik doen zal? Want als de Heilige Geest in ons hart woont, kunnen wij toch niet meer in de zonde leven? Dan is de brug naar de wereld toch opgehaald?

Dat zien we in onze tweede gedachte. Pinksteren in Spreuken. De belofte van dit Pinksteren wanneer we de nadruk leggen op "overvloedig uitstorten". *'Ziet, Ik zal Mijn Geest overvloedig uitstorten.'* Het is de Geest van de Opperste Wijsheid, Die Hij overvloedig uitstort. Maar wat betekent dit "overvloedig uitstorten"?

Letterlijk staat in het Hebreeuws een woord dat betekent: doen profeteren. Met kracht en met macht. Overweldigend. Je zou het kunnen vergelijken met een fles onder druk met veel koolzuur die geopend wordt en met grote kracht enorm veel koolzuurbelletjes loslaat zodat er weinig overblijft in de fles.

Dat is overvloedig uitstorten. Doen profeteren. Dat is met Pinksteren in Handelingen 2 gebeurd. Want we lezen: *'Het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, Ik zal uitstorten van Mijn Geest op alle vlees; en uw zonen en uw dochters zullen profeteren, en uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen. En ook op Mijn dienstknechten, en op Mijn dienstmaagden, zal Ik in die dagen van Mijn Geest uitstorten, en zij zullen profeteren.'*

Dat had de profeet Joël voorgezegd. Petrus haalt hem in zijn pinksterpreek aan. Maar eerder dan Joël sprak Salomo er al over in onze tekst. Vandaar dat ik mijn thema "Pinksteren in Spreuken" noemde.

Overvloedig uitstorten. Doen profeteren. De belofte van de Heilige Geest. En daar gebruikt de Heilige Geest het Woord voor. Vandaar dat vers 23 benadrukt: *'Ik zal Mijn woorden u bekend maken'*. Werkelijk wanneer de Heilige Geest overvloedig over u en jou uitgestort is, kunnen we niet ophouden om te getuigen wie God is voor zondaren zoals wij zijn. We gaan spreken van de grote werken Gods.

Zeker, in de Moslimlanden gebruikt de HEERE soms dromen en visioenen om mensen te bekeren. Door dit werk van de Heilige Geest worden moslims overtuigde Christenen. Maar juist zij vragen naar het Woord Gods. Ze verlangen ernaar. En ze getuigen van wat God hen heeft doen ondervinden. Gods grote werken worden gehoord.

En wij, gemeente? Wij hier in het Westen? Wij hier in Nederland? Wij hier in Dordrecht? We zitten onder een gereformeerde prediking. We luisteren naar Gods Woord. Soms met meer instemming. Soms met minder instemming. We hebben kritiek. We vinden de kerkdiensten saai en duf. Zo is het toch bij ons in het algemeen?

We kissebissen onderling over pietluttigheden die we verheffen tot de hoogste waarheden. Maar we hebben geen erg in de roepstem van de Heilige Geest. We zijn niet verlegen om de overvloedige uitstorting van de Heilige Geest in ons hart. Om met die Geest der genade en der gebeden vervuld te worden.

Hoort toch de wake-up call, de wekker, van de Heilige Geest! De wekker rinkelt! Opstaan! Het is tijd! Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten! De Heilige Geest is met Pinksteren in alle overvloed uitgestort! Het is nu de tijd niet om verder te slapen! Het zijn de laatste dagen! Komt naar buiten en laat u vullen!

Overvloedig uitstorten! Wat een belofte, gemeente, van dit Pinksteren in Spreuken! Wat een belofte van de Heilige Geest! De stroom van de Heilige Geest is als het ware een stortregen. Misschien wil je dan wel graag binnen blijven en niet naar buiten gaan. Maar wat is deze stortregen van de Geest heilzaam!

Zeker, deze stortregen van de zegen van Gods Geest maakt je kleddernat. Maar dat is helemaal niet erg. Deze stortregen is u, jou en mij tot zegen. Ja, tot eeuwige zegen. Deze overvloed brengt alles mee: wedergeboorte, geloof en bekering. Rechtvaardiging, heiliging en heerlijkmaking. Genade en zaligheid.

Deze regen van Gods Geest geeft allerlei Godverheerlijkende vrucht in je ziel. Deze stroom snijdt je af van de wortel van de zonde en schenkt je het nieuwe leven in Christus Jezus.

Deze uitstorting in het laatste der dagen maakt je klaar voor de ontmoeting met God op de jongste dag om, ontwaakt, Gods lof te ontvouwen.

Zult u daarbij zijn, gemeente? En jij? Dat is niet zomaar een vrijblijvende vraag. God vraagt om ons antwoord. Want het kan ook anders. Daar wijst Salomo ons op. Het kan zijn dat jij je onder de uitstorting van de Heilige Geest verhardt. En u ook! Dat u net als een eend het water van u afschudt! Dat u de regen van de zegen van de Heilige Geest veracht! Dat u onbekeerd en onverzoend sterft! Werkelijk, als dat zo is, hebt u het alleen uzelf te verwijten. Christus heeft dat niet gewild!

Daar wijst onze laatste gedachte van het Pinksteren in Spreuken op wanneer we stilstaan bij de hoorders van dit Pinksteren. *'Ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten.'* Ulieden, zo staat er. Dat is een intrigerend woordje, gemeente. Ulieden. Wie zijn dat? Uit het tekstverband blijkt dat het gaat over slechten, spotters en zotten.

Het preekt ons de diepe, diepe, diepe ernst van dit Woord uit de mond van de Opperste Wijsheid. Want wie zijn deze slechten, spotters en zotten? Het zijn slechten, die de slechtheid beminnen. Het zijn spotters, die voor zich de spotternij begeren. Het zijn zotten, die wetenschap haten.

Slechten zijn mensen, die zich gemakkelijk laten verleiden door slechte vrienden tot allerlei kwaad en die daar zin in hebben. Spotters zijn mensen die verstandelijk heel goed op de hoogte zijn van de waarheden van Gods Woord maar er de draak mee steken. Ze weten van de dag van Christus' wederkomst maar leven alsof hen niets kan gebeuren.

En zotten zijn dwaze mensen, die hun eigen dwaasheid niet eens beseffen. Zo ver zijn ze afgedwaald. Ze leven in duisternis maar ze denken dat ze in het licht wandelen. Ze denken dat ze zalig zullen worden maar ze verachten die wetenschap die hen wijs kan maken tot zaligheid. Ze koesteren tegen Gods Woord een bittere haat want dat maakt hen bekend wie ze werkelijk zijn: dwazen!

En toch, zolang zij in dit leven zijn roept de Opperste Wijsheid hen. Tot hen komt de belofte van de overvloedige uitstorting van de Heilige Geest. Kunt u dat begrijpen? Nu, ik niet! Het zou toch volkomen begrijpelijk zijn wanneer Christus zeggen zou: met dat zootje ongeregeld wil Ik niets te maken hebben. Ze hebben Mij op Mijn hart getrapt. Mijn liefde in de wind geslagen. Weg er mee! Uit Mijn ogen!

Maar neen, juist hen roept Hij. *Ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloediglijk uitstorten.'* Tollenaren en zondaren bij wie de lust tot zonde zo diep in hun hart verborgen is. Sadduceën en Schriftgeleerden die met het Evangelie van vrije genade spotten. Overpriesters en Farizeën die Christus en Zijn liefde voor verlorenen haten.

Wat heeft Hij met de zielen van deze mensen geworsteld tijdens Zijn omwandeling op aarde! En toch, dit ernstige Woord van Christus komt niet tot heiligen maar tot zondaars zonder onderscheid. Niet alleen tot hen die hun zonden inzien en door het gewicht van hun schuld roepen om genade. Niet alleen tot hen die bidden om verlossing.

Deze ernstige wake-up call van Christuswege komt tot hen die dood zijn voor de dood. Tot hen die zo verloren zijn dat ze het niet eens weten. Tot hen die zich rijk en verrijkt wanen maar niet weten dat ze arm, blind en naakt zijn. Zelfs tot hen die zich in hun zonden verlustigen. Door de overvloed van Zijn Woord roept Hij hen tot leven.

En daarbij nog dit, gemeente. Het valt u toch ook wel op dat Christus deze belofte van Pinksteren niet aan slechten, spotters en zotten doet, nadat ze een tijdje over Zijn belofte nagedacht hebben en die hen dan alleszins redelijk in hun oren klinkt, alsof ze uit zichzelf een enigszins verantwoorde keuze kunnen maken.

Neen! Uit genade!. Christus dringt aan tot onmiddellijke bekering tot God. Onvoorwaardelijk. Heden. Onmiddellijk. Nu is het de dag der zaligheid. Nu kunnen slechten, spotters en dwazen nog tot God bekeerd worden. Nu nog twist de Heilige Geest met hen in deze laatste dagen. Wacht niet tot morgen! Zeg niet: over een uur spreek ik U nader! Eén tel later kan eeuwig te laat zijn!

Nu is het de tijd dat goddelozen als goddelozen gerechtvaardigd worden. Nu is het de tijd dat vijanden als vijanden met God verzoend worden. Nu is het de tijd dat slechten, spotters en dwazen als overwonnen vijanden aan de zegewagen van Christus gebonden worden tot lof van de Drieënige God.

O, stop toch je oren niet dicht voor deze Goddelijke wake-up call! Echt, er is haast bij! Hoe verschrikkelijk toch wanneer je de wekker van Gods gericht weer indrukt en verder snurkt. En wakker wordt in de eeuwige dood. Je weigerde Gods woorden te horen. Je merkte Zijn hand niet op. Je verwierp Zijn raad. Je wilde niet dat Hij je bestrafte.

Wanneer dan jouw verderf komt en je roept tot God, antwoordt Hij jou niet! Vreselijk! Weet toch: deze roepstem van Christus is slechts voor een tijd. Zolang je leeft. Na de dood kan het niet meer. Er is geen herkansing. Geen herexamen. Elke dag dat u wacht wordt het moeilijker aan deze Pinksteroproep van de Opperste Wijsheid gehoor te geven.

Nog komt de roepstem van Christus tot ons allen, gemeente. Tot jong en oud! Tot het kleinste kind en de oudste man of vrouw! Ja, tot slechten, spotters en dwazen! Maar laat de eeltlaag om uw hart tegen God en Zijn Woord in niet dikker en dikker worden! Laat uw stenen hart geen hart van diamant worden die alle pijlen van liefde en genade van Gods kant afketsen!

Pinksteren in Spreuken. De Auteur, de belofte en de hoorders van dit Pinksteren in Spreuken. Het Woord ligt er weer. Dit Evangelie is u verkondigd. U bent die hoorder. Jij bent die hoorder, die deze oproep van niemand minder dan van Christus hebt gehoord. Zeg eens: blijf je een hoorder of val je in aanbidding en verwondering voor dit Woord van Christus?

Wat een zaligheid wanneer je voor Hem knielt, misschien voor je bed. In de stilte van je binnenkamer. Wanneer je Hem je zonden belijdt en zegt: HEERE, nu heb ik U al zo lang laten roepen. Maar hier ben ik! Met al mijn zonden en schuld! Verlos mij en genees mij, Jezus. Zo zal ik U dienen! Echt waar, Christus wil niets liever dan dit ook bij jou doen!

Zing het maar uit het diepst van je hart: Dan vloeit mijn mond steeds over van Uw eer, gelijk een bron zich uitstort op de velden; wanneer ik door Uw Geest Uw wetten leer, dan zal mijn tong Uw redenen vermelden; want Uw geboën zijn waarlijk recht, o HEER'; Gij zult de vlijt van die U zoekt, vergelden.

Amen.